

Валентина Пальчук,

кандидат наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: valentina8887@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3687-1863>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ НЕГАТИВНИМ ІНФОРМАЦІЙНИМ ВПЛИВАМ

У статті висвітлено науково-прикладну проблематику пошуку сучасних дієздатних рішень щодо протидії негативним інформаційним впливам на розвиток усіх сфер суспільних відносин, життя людей, ведення бізнесу чи просування державної політики, національних інтересів у стратегічних комунікаціях. Дослідницьке питання пов'язано з узагальненням сучасних підходів до протидії негативним інформаційним впливам, поширенню інформаційного забруднення, визначення особливостей організаційно-технологічного процесу реалізації завдань у галузі інформаційної безпеки, розвитку та захисту стратегічних комунікацій.

У зв'язку із цим узагальнено різні підходи поширення спеціально підготовленого контенту для інформаційного забруднення стратегічних комунікацій, введення дезінформації, різного роду неправдивої інформації в глобальний і національні інформаційні простори окремих держав. Висвітлено практиковані методи протидії негативним наслідкам інформаційного впливу.

Ключові слова: інформаційне забруднення, інформаційні впливи, СІАЗ НБУВ, дезінформація, неправдива інформація, маніпуляція, недостовірна інформація.

Постановка проблеми. Застосування технологій масового негативного інформаційного впливу на свідомість людей, введення дезінформації, різного роду неправдивої інформації в глобальний і національні інформаційні простори окремих держав перетворило інформаційну сферу на ключову арену протиборств. Ведення інформаційних воєн, які спрямовано на розпалювання національної та релігійної ворожнечі, пропаганду агресивної війни, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету й територіальної цілісності, зумовило активізацію вивчення та узагальнення нових підходів до протидії різним негативним інформаційним впливам.

В Україні національні інтереси держави в інформаційній сфері, загрози їх реалізації, напрями й пріоритети державної політики у процесі реалізації інформаційної безпеки визначають такі правові документи: Стратегія кібербезпеки України, затверджена Указом Президента України від 15 березня 2016 р. № 96 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року “Про Стратегію кібербезпеки України”»; Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року “Про Стратегію національної безпеки України”»; Доктрина інформаційної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 29 грудня 2016 р. [1, 2, 3]. Як зазначається в Доктрині інформаційної безпеки України, її метою є уточнення засад формування та реалізації державної інформаційної політики, насамперед щодо протидії руйнівному інформаційному впливу Російської Федерації в умовах розв’язаної нею гібридної війни.

Пошук дієздатних рішень щодо протидії негативним інформаційним впливам актуалізовано також і в Резолюції ПАРЄ «Демократія зламана? Як відповісти?» (“Democracy hacked? How to respond?”) від 31 січня 2020 р. № 2326. Зокрема, у документі висловлено занепокоєння масштабами забруднення інформації в цифровому світі й дедалі більш поляризованим поширенням дезінформаційних кампаній, спрямованих на формування громадської думки, тенденціями іноземного втручання та маніпуляцій у вибори, а також зловживання й посилення ворожих висловлювань в Інтернеті та соціальних мережах [4].

Аналіз останніх фахових досліджень і публікацій щодо науково-прикладної проблематики протидії негативним інформаційним впливам дав змогу зробити висновки, що пріоритетним дослідницьким питанням залишається узагальнення різних підходів, методів, форм поширення спеціально підготовленого контенту для інформаційного забруднення стратегічних комунікацій. Для цієї статті мало значення застосування терміна «інформаційне забруднення», яке в більшості публікацій розкрито через вирішення таких його складових, як неправдива інформація, дезінформація, недостовірна інформація [5, 6, 7]. У результаті аналізу фахових напрацювань встановлено, що значна їх частина досліджує процес інформаційного забруднення стратегічних комунікацій у контексті політичних різновидів публічного дискурсу з різних питань під час проведення спеціально організованих інформаційних кампаній [8, 9]. Ідеться про пошук концептуальних рішень щодо протидії негативному інформаційному

впливу, який спрямовано на створення безладу, підвищення рівня недовіри до державних інституцій, напруження в суспільстві, а також спотворення діалогу між владою та громадянами.

Наукова увага до дослідження аспекту інформаційного забруднення дає змогу узагальнити особливості використання різних каналів поширення неправдивої інформації з метою реалізації завдань негативного інформаційного впливу на громадську думку чи поведінку людей. У зв'язку із цим твердженням ряд дослідників справедливо зауважують, що аналіз повідомлень та оцінювання достовірності інформаційних джерел потребуватимуть від споживачів інформації адаптації до нових когнітивних стратегій оброблення інформації [10, 11].

У контексті пошуку концептуальних рішень щодо протидії негативному інформаційному впливу в умовах гібридної війни недостатню увагу науковців приділено узагальненню сучасних підходів моніторингу інформаційного простору, виявленню таких видів медіаконтенту, як пропаганда, дезінформація, неправдива інформація (фейк), маніпуляція тощо. Визначення виду медіаконтенту допоможе робити більш точні припущення про способи поширення інформаційного забруднення, джерела створення негативної інформації. Ця думка узгоджується з позицією фахівців, які досліджують наслідки різних негативних впливів на свідомість людей і дають можливість робити припущення про результати, що очікують від спеціально організованих інформаційних кампаній [12].

Цей висновок актуалізує важливість утвердження серед концептуальних рішень протидії наслідкам негативних інформаційних впливів позиції науковців про важливість наповнення стратегічних комунікацій інформацією, яка точно, без надлишкового перевантаження забезпечує розв'язання конкретних проблем суспільного та державного розвитку, конкретних проблем інформаційної безпеки, у тому числі й тих, що пов'язані з протистоянням між державами в інформаційному просторі. У цьому контексті звертається увага на інформаційні технології, пов'язані з організацією використання стратегічного нарративу [13].

У зв'язку із цим, **метою** цієї статті є узагальнення сучасних підходів до протидії негативним інформаційним впливам, поширенню інформаційного забруднення, визначення особливостей організаційно-технологічного процесу реалізації завдань у галузі інформаційної безпеки, розвитку та захисту стратегічних комунікацій.

Виклад основного матеріалу. Поява Інтернету та соціальних мережових технологій внесли фундаментальні зміни в спосіб продукування інформації, її передавання, поширення і введення її в стратегічні комуні-

кації. До основних характеристик усього процесу функціонування інформації за допомогою мережевих технологій доцільно віднести:

1. Доступність мережевих технологій, простий спосіб редагування змісту в публікаціях розширили можливості створення, поширення інформації для всіх.

2. Засвоєння, інтерпретація інформації через мережеві технології соціальних медіа набули ознак публічності.

3. Поширення інформації має значно прискорений цикл – як у межах певних соціальних, вікових, економічних, політичних груп, так і на державному, глобальному рівнях.

4. Інформація через мережеві технології має властивість передаватися в режимі реального часу.

5. Мережеві технології дають можливість відстежувати емоційне ставлення до змісту повідомлень у соціальних медіа.

6. Популярні соціальні мережі ускладнюють оцінку достовірності інформації про соціальні явища, політичні події, економічні прогнози тощо.

За даними досліджень споживачі інформації щодня проводять в Інтернеті вдвічі більше часу, ніж у 2008 р. Протягом певного часу споживачі інформації охоплюють значні інформаційні обсяги й неминуче роблять помилки [6]. Ця теза набуває особливого значення для розуміння того факту, що серед значних обсягів різномірної інформації посіяти недовіру та плутанину щодо достовірної інформації чи інформаційного джерела для різного роду кампаній з інформаційного впливу значно спрощено через певні можливості мережевих технологій. Останні дослідження в галузі соціальних комунікацій свідчать, що через мережеві технології та Інтернет споживачі інформації потрапляють під потужний вир інформаційних потоків і тому обмінюються різного роду неправдивою інформацією.

Як свідчать дослідження, у контексті реалізації завдань інформаційного впливу на споживачів інформації для спеціально організованих інформаційних кампаній використовують телебачення. Один з відомих дослідників у галузі соціальних комунікацій Д. Кері розглядав природу комунікації в індустріальних і постіндустріальних суспільствах як передавання та ритуал. Дослідник пояснює, що передавання процесу та змісту спілкування є найпоширенішим у більшості індустріальних і постіндустріальних суспільствах. І тут ідеться не про «акт передавання інформації, а про репрезентацію спільного переконання» [5]. Це твердження більшою мірою роз'яснює таку популярну форму спеціально організованих інфор-

маційних кампаній, як політичні телевізійні програми (ток-шоу, політичні дебати тощо) на різних телеканалах, через які поширюється пропаганда як заздалегідь розроблена «збройна» промова так званих експертів.

Мета таких спеціально підготовлених інформаційних кампаній, як політичні програми на телебаченні, є швидкий інформаційний вплив на широку аудиторію споживачів інформації для спотворення внутрішніх або зовнішньополітичних настроїв, найчастіше для отримання стратегічного геополітичного результату. Для досягнення швидкісного ефекту інформаційного впливу та поширення переконливого змісту медіаконтенту спеціально підготовлені інформаційні кампанії використовують метод дублювання неправдивих новин, поширення дезінформації через соціальні медіа, спрямовані на маніпулювання громадською думкою. Ці методики для підсилювання сприйняття саме фальшивої інформації передбачають дублювання статей на новинних сайтах різного походження з навмисним викривленням фактів.

Спеціально організовані інформаційні кампанії, такі як політичні телепередачі, на думку багатьох дослідників, є популярними серед глядацької аудиторії через можливість супроводження різними візуальними елементами. Використання таких прийомів робить телебачення набагато потужнішими засобами для інформаційного впливу на споживачів інформації. Ця теза підсилюється свідченням журналістів, які стикалися з наслідками використання сучасних технологій, за допомогою яких аудіо- або відеокліпи можуть діяти як дуже потужні «апробації інформаційного впливу». Ці технології дають можливість створювати повністю виготовлені аудіо- або відеофайли, створюючи враження, що хтось сказав те, чого він не казав [14].

Як показує практика моніторингу медіаконтенту, якщо відбувається збільшення потоків недостовірної чи неправдивої інформації на новинних сайтах деякий перманентний період, то за цією текстовою проблематикою наступним етапом інформаційного впливу прогнозовано буде використано сфабрикований візуальний сюжет у вигляді зображення, графіки чи відео. Більшість інформаційно-аналітичних структур в Україні, зокрема Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (далі – СІАЗ НБУВ), мають уже практиковану методику моніторингу медіаконтенту. Перевірка джерел інформації є одним з вагомих етапів моніторингу й підтвердження офіційних джерел, встановлення їх походження, належності приватній структурі чи громадській організації (сайти, видання органів державної влади чи місцевого самоврядування, сайти політиків,

аналітичних центрів, інформаційних агентств, сайти новин центральних, регіональних телевізійних каналів тощо). Зосередженість на визначенні певних характеристик інформаційного джерела дає змогу бачити різні відмінності в поширенні інформації, контентовому наповненні сайту. При обробленні інформації з неофіційного джерела (облікові записи в соціальних мережах, яких ми не знаємо, або вебсайти, які з'явилися зовсім недавно) виникає закономірна необхідність проводити одночасно перевірку походження інформації, а також відслідковування фактів чи додаткового контексту до публічних заяв.

Із зростанням кількості новинних сайтів, телевізійних каналів, інших медійних структур, підвищення якості їхніх технологічних можливостей поширення інформації СІАЗ НБУВ здійснює наукові дослідження та практикує підходи до оцінювання достовірності інформації. Серед головних таких підходів, які практиковано в СІАЗ НБУВ, є визначення джерела походження інформації, яке її створило або вперше поширило. Ці підходи також включають визначення дати та місця реєстрації домену досліджуваного «сайту новин», щоб перевірити, який період сайт функціонує, а також країну його походження. Прогнозовано, що з розвитком соціальних медіа ці підходи проходять наукове узагальнення відповідно до технологічного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Так, на сьогодні дослідження «сайту новин» відбувається в контексті аналізу однотипної інформації, яка поширюється через мережеві технології, та визначення країни походження акаунтів її поширення. Це, у свою чергу, потребує більше часу та організаційно-технологічних інструментів, щоб мати можливість візуально відобразити мережу поширення інформації.

У контексті узагальнення досвіду визначення складових інформаційного забруднення стратегічних комунікацій здійснюється через вирішення неправдивої інформації, дезінформації, недостовірної інформації. При цьому дезінформація та недостовірна інформація розглядаються як такі, що стратегічно створюються, виробляються, поширюються різними «інформаційними агентами» з метою завдання шкоди через інформаційний вплив. Після етапу створення інформації інші «інформаційні агенти» займаються її тиражуванням, дублюванням і поширенням через організовані канали інформаційного впливу. Після того як інформація поширена багатьма різними інформаційними агентами, її можуть відтворювати в ЗМІ для подальшого поширення [5].

В експертно-науковому дискурсі неправдива інформація визначається як повідомлення з неправдивими відомостями, які створено не з метою

заподіяння шкоди. Натомість недостовірна інформація створена на основі реальної події, але є спотвореною і використовується для заподіяння шкоди. У контексті реальних соціальних явищ, суспільно-політичних подій найчастіше свідомо створюють дезінформацію як неправду з метою заподіяння шкоди людям, політичним діячам, соціальним групам, організаціям чи державам. Це визначення найкраще доповнено фахівцем з питань функціонування медіа У. Умек [7]. За її словами, дезінформація – це сфабрикований чи навмисно змінений аудіо/візуальний контент, спеціально створені конспіраційні теорії чи чутки. Таким чином, три складові інформаційного забруднення перетинаються навколо понять «неправда» та «шкода».

Для науково-прикладного узагальнення важливо навести деякі приклади складових інформаційного забруднення, які було вже виявлено в минулому у європейському інформаційному просторі та поширювалися з метою інформаційного впливу на громадську думку. Зокрема, з медіа-контенту вирізнено деякі приклади складових інформаційного забруднення під час президентських виборів у Франції 2017 р. До дезінформації було віднесено продукт однієї з найбільш резонансних спеціально організованих інформаційних кампаній, під час якої створено дублікат бельгійської газети “Le Soir” з неправдивою інформацією в статті про фінансування Саудівською Аравією Е. Макрона [8]. Іншим прикладом дезінформації стало поширення в соціальних мережах документів про відкриття Е. Макроном офшорного банківського рахунку на Багамах [9]. Поширення недостовірної інформації під час виборчої президентської кампанії у Франції у 2017 р. відбувалося шляхом оприлюднення приватних електронних листів Е. Макрона. Ці листи були реальними, але інформацію, яка поширювалася про них, було частково спотворено.

У науково-прикладному аспекті до неправдивої інформації віднесено значну кількість повідомлень під час трагічних подій на Єлисейських полях 20 квітня 2017 р. Особи в соціальних мережах поширювали чутки про загибель другого поліцейського. Така реакція споживачів інформації відбувається тоді, коли вони захоплені моментом, намагаючись допомогти, і не перевірили інформацію, яку вони поширювали [11].

В Україні на рівні владних структур створено два центри з протидії негативним інформаційним впливам на громадську думку та дезінформації в стратегічних комунікаціях. Центр протидії дезінформації при Раді національної безпеки і оборони України є робочим органом цієї державної структури. Центр утворено відповідно до рішення РНБО України від 11 березня 2021 р. «Про створення Центру протидії дезінформації», уведеного в дію

Указом Президента України від 19 березня 2021 р. № 106. Центр забезпечує здійснення заходів щодо протидії поточним і прогнозованим загрозам національній безпеці та національним інтересам України в інформаційній сфері, щодо забезпечення інформаційної безпеки України, виявлення та протидії дезінформації, ефективної протидії пропаганді, деструктивним інформаційним впливам і кампаніям, запобігання спробам маніпулювання громадською думкою [15].

Центр протидії дезінформації при РНБО України виробив власну методичку моніторингу медіаконтенту й алгоритми відслідковування та прогнозування інформаційних загроз. Центр досліджує інформаційний простір України, Російської Федерації, країн Європи, США та ін. Головна особливість такої методики полягає в кількісному охопленні каналів поширення інформації про Україну в інформаційному просторі зазначених країн. Тому моніторинг сайтів, соціальних мереж, пропагандистських телеканалів Російської Федерації тощо здійснюється перманентно з вирізненням таких складових інформаційного забруднення, як фейк, діпфейк, місінформація, дезінформація, маніпуляція. Це дає змогу відтворити повну медіакартину щодо України в усьому світі для органів державної влади [16, 17].

Головна відмінність методики Центру протидії дезінформації при РНБО України від інших українських центрів з моніторингу медіаконтенту полягає в дослідженні кореляції меседжів російської пропаганди з українськими ЗМІ. Паралельно впровадженню цієї методики центр розробляє карти поширення ворожої інформації, дані про архіви її публікації, мережу поширення контенту так званих політологів та експертів, які просувають в Україні російські наративи [18].

У 2021 р. створено Центр стратегічних комунікацій при Міністерстві культури та інформаційної політики України як державну структуру з протидії дезінформації спільними зусиллями держави та громадянського суспільства. Роботу центру сфокусовано на комунікаційній протидії зовнішнім загрозам, зокрема інформаційним впливам Російської Федерації [19]. Тому діяльність центру організовано так, щоб він був максимально відкритим з громадянським суспільством, громадськими організаціями, партнерами в межах розвитку стратегічних комунікацій та освітніх програм.

У контексті розвитку стратегічних комунікацій центр напрацьовує методичку щодо розроблення наративів для зміцнення позицій України в інформаційному просторі які найбільше таргетуються агресором. Ця методика полягає в розробленні, тестуванні та просуванні позитивних

українських наративів у стратегічних комунікаціях. Один з таких підходів до розроблення наративів озвучила керівник центру Л. Цибульська. За її словами, українці не повинні постійно говорити, що вони – не є тим, що про них постійно говорять і пишуть у російському медійному просторі [20]. «Нам треба проштовхувати свій порядок денний. Перед нами стоїть завдання розробити такі наративи і підключити інші міністерства, щоб вони включили їх у свої комунікації», – такі зауваження співзвучні з визнаною в українських наукових дослідженнях у галузі соціальних комунікацій апробованою практикою наративного підходу. Зокрема, ідеться про наративний підхід до змістової організації інформаційного ресурсу, призначеного для активного, оперативного впровадження в практику, його структурування, підготовки до практичного втілення для мобілізації членів суспільства до конкретних дій [13, с. 11]. Для узагальнення науково-прикладних підходів протидії негативним інформаційним впливам на розвиток стратегічних комунікацій центр розробив і сформував доказову базу інформаційної агресії Російської Федерації. На одній онлайн-платформі інтегровано, структуровано матеріали, які були напрацьовані громадянським суспільством за сім років. Метою функціонування такого онлайн-ресурсу є:

- реагування на інформаційні загрози;
- функціонування бази інформаційної присутності агресора;
- доступ до інструментів з формування інформаційної стійкості;
- просування українських наративів у національному інформаційному просторі [21].

В умовах сучасних негативних інформаційних впливів важливу увагу в науковому дискурсі приділяють новому інформаційному явищу як «інфодемія». К. Розгоній, доцент Віденського університету, зауважила, що «інфодемія» є глобальним феноменом, боротися з яким, як і з дезінформацією, варто шляхом багатоаспектного підходу з відновлення громадської довіри, шляхом сприяння соціальній згуртованості, доступу до інформації, яку можна перевірити, а також сприяти незалежній журналістиці [7].

Висновки. У контексті науково-прикладного узагальнення вже апробованих сучасних підходів до протидії негативному інформаційному впливу можна зазначити, що цей напрям інформаційної діяльності набув особливого значення протягом останнього десятиріччя та має певні результати напрацювань. Більшою мірою це пов'язано з веденням спеціально організованих інформаційних кампаній під час політичних дискусій чи гібридних, інформаційних воєн.

1. Відбулося вдосконалення організаційно-технологічної структури інформаційної сфери, у якій створюються та функціонують інформаційні центри з протидії негативним інформаційним впливам на громадську думку, інформаційному забрудненню стратегічних комунікацій, загрозам інформаційній безпеці України.

2. До успішно практикованих підходів удосконалення методик організаційно-технологічного процесу протидії негативним інформаційним впливам віднесено: а) вирізнення складових інформаційного забруднення стратегічних комунікацій, таких як «неправдива інформація», «недостовірна інформація» (фейк), «діпфейк», «місінформація», «дезінформація», «маніпуляція»; б) вивчення особливостей використання різних каналів поширення інформаційного забруднення в стратегічних комунікаціях на основі моніторингу медіаконтенту та алгоритмів відслідковування інформаційних загроз; в) відтворення повної медіакартини про Україну в інформаційних просторах різних країн, розроблення інформаційних карт поширення ворожої інформації із зазначенням даних про архіви її публікації, мережу експертів, які просувають в Україні ворожі російські наративи.

3. У контексті розвитку стратегічних комунікацій, зміцнення інформаційної безпеки України одним з пріоритетних напрямів інформаційної діяльності визнано наративний підхід до змістової організації інформаційного ресурсу, його структурування, підготовки до практичного втілення для зміцнення позицій України в інформаційному просторі. Ця методика полягає в розробленні, тестуванні та просуванні позитивних українських наративів у стратегічних комунікаціях.

Розгляд науково-прикладної проблематики пошуку сучасних рішень щодо протидії негативним інформаційним впливам на розвиток усіх сфер суспільних відносин, формування громадської думки є на сьогодні продовженням досліджень питань розвитку стратегічних комунікацій, інформаційної безпеки в умовах розв'язання гібридних воєн. Актуалізація цих досліджень розширить напрацювання науково-теоретичної бази для вивчення зазначеної проблематики в контексті суміжних галузей інформаційної теорії з урахуванням глобальних процесів у сучасному світі. Для сучасних інформаційних установ, зокрема бібліотек, відомчих інформаційних центрів результати цих досліджень сприятимуть синхронізації дій для створення єдиної платформи виявлення інформаційного забруднення, координації дій з протидії негативним інформаційним впливам, у тому числі за допомогою просування українських наративів у стратегічних комунікаціях.

Список бібліографічних посилань

1. Стратегія кібербезпеки України : Указ Президента України № 96 від 15 берез. 2016 р. *Офіц. представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/962016-19836>
2. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України № 392/2020 від 14 верес. 2020 р. *Офіц. представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
3. Доктрина інформаційної безпеки України : Указ Президента України № 47/2017 від 25 лют. 2017 р. *Офіц. представництво Президента України*. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>
4. Democracy hacked? How to respond? : Resolution of Parliamentary Assembly of Council of Europe № 2326 (2020) of January 31, 2020. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=28598 &lang=en>
5. Wardle C., Derakhshan H. Information disorder: toward an interdisciplinary framework for research and policy making. Council of Europe report DGI(09). 2017. URL: <https://rm.coe.int/information-disorder-report-version-august-2018/16808 c9 c77>
6. Meeker M. Internet Trends 2017 – code conference. Kleiner Perkins, 2017. URL: <https://www.iab.it/wp-content/uploads/2017/06/349976485-mary-pmeeker-s-2017-internet-trends-report.pdf>
7. Протидія дезінформації: європейські підходи та стандарти : онлайн-семінар. *Громад. простір*. 2021. 24 лют. URL: <https://www.prostir.ua/?news=protydiya-dezinformatsiji-jevropejski-pidhody-ta-standarty>
8. Was Macron's Campaign for the French Presidency Funded by Saudi Arabia? *CrossCheck*. 2 March 2017. URL: <https://crosscheck.firstdraftnews.com/checked-french/macrons-campaign>
9. Did Emmanuel Macron Open an Offshore Account? *CrossCheck*. 5 May 2017. URL: <https://crosscheck.firstdraftnews.com/checked-french/emmanuel-macron-open-offshore-account>
10. Qiu X., F. M. Oliveira D., Sahami Shirazi A., Flammini A. Limited individual attention and online virality of low-quality information. *Nature Human Behaviour*. 2017, Vol. 1. Issue 7. <https://doi.org/10.1038/s41562-017-0132>
11. Marwick A., Lewis R. Media manipulation and disinformation online. Report. *Data&Society*. 15 May 2017. URL: <https://datasociety.net/output/media-manipulation-and-disinfo-online>
12. Jack C. Lexicon of Lies: terms for problematic information. *Data&Society*. URL: https://datasociety.net/pubs/oh/DataAndSociety_LexiconofLies.pdf

13. Формування стратегічного нарративу інформаційного забезпечення реінтеграції тимчасово окупованих територій у загальноукраїнському контексті : монографія / В. Горовий, О. Онищенко, Ю. Половинчак та ін. Київ, 2017. 212 с.

14. Breaking News. *RadioLab*. 19 November 2019. URL: <https://www.wnucstudios.org/podcasts/radiolab/articles/breaking-news>

15. Про Центр. *Центр протидії дезінформації при РНБО України : офіц. вебсайт*. URL: <https://cpd.gov.ua/documents/про-центр>

16. Центр протидії дезінформації при РНБО України: що таке місінформація? *Центр протидії дезінформації при РНБО України : офіц. вебсайт*. URL: <https://cpd.gov.ua/warning/центр-протидії-дезінформації-при-рнб-32>

17. Центр протидії дезінформації при РНБО України пояснює, що таке дідфейк і як його використовує російська пропаганда. *Центр протидії дезінформації при РНБО України : офіц. вебсайт*. URL: <https://cpd.gov.ua/warning/центр-протидії-дезінформації-при-рнб-28>

18. Російська пропаганда в Україні: що відбувається та чого чекати далі. *Інформатор України*. 2022. 23 лют. URL: <https://informer.ua/uk/roziyska-propaganda-v-ukrajini-shcho-vidbuvayetsya-v-ukrajini-ta-chogo-chekati-dali>

19. Презентовано Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. *Уряд. портал : офіц. вебпортал*. 2021. 01.04. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/prezentovano-centr-strategichnih-komunikacij-ta-informacijnoyi-bezpeki>

20. Як протидіяти дезінформації: поради Любові Цибульської. *Український кризовий медіацентр*. 2021. 14.06. URL: <https://uacrisis.org/uk/yak-protydiyaty-dezinformatsiyi-porady-lyubovi-tsybul'skoyi>

21. Центр стратегічних комунікацій : офіц. вебсайт. URL: <https://spravdi.gov.ua/pro-nas> (дата звернення: 03.04.2022).

References

1. Ukaz Prezydenta Ukrainy No. 96 vid 15 bereznia 2016 r. “Stratehiia kiberbezpeky Ukrainy” [Decree of the President of Ukraine No. 96 of March 15, 2016 “Cybersecurity Strategy of Ukraine”]. *Ofitsiine predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy – Official Representation of the President of Ukraine* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/962016-19836>

2. Ukaz Prezydenta Ukrainy No. 392/2020 vid 14 veresnia 2020 r. “Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy” [Decree of the President of Ukraine

No. 392/2020 of September 14, 2020 “National Security Strategy of Ukraine”]. *Ofitsiine predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy – Official Representation of the President of Ukraine* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/3922020–35037>

3. Ukaz Prezydenta Ukrainy No. 47/2017 vid 25 liutoho 2017 r. “Doktryna informatsiinoi bezpeky Ukrainy” [Decree of the President of Ukraine No. 47/2017 of February 25, 2017 “Doctrine of Information Security of Ukraine”]. *Ofitsiine predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy – Official Representation of the President of Ukraine* [in Ukrainian]. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/472017–21374>

4. Democracy hacked? How to respond?: Resolution of Parliamentary Assembly of Council of Europe No. 2326 (2020) of January 31, 2020 [in English]. Retrieved from <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=28598&lang=en>

5. Wardle, C., Derakhshan, H. (2017). Information disorder: toward an interdisciplinary framework for research and policy making. Council of Europe report DGI(09) [in English]. Retrieved from <https://rm.coe.int/information-disorder-report-version-august-2018/16808c9c77>

6. Meeker, M. (2017). Internet Trends 2017 – code conference. Kleiner Perkins [in English]. Retrieved from <https://www.iab.it/wp-content/uploads/2017/06/349976485-mary-pmeeker-s-2017-internet-trends-report.pdf>

7. Protydiia dezinformatsii: yevropeiski pidkhody ta standarty. Onlain-seminar [Countering misinformation: European approaches and standards. Online seminar]. (2021). *Hromadskiy prostir – Public Space* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://www.prostir.ua/?news=protydiya-dezinformatsiji-jevropejski-pidhody-ta-standarty>

8. Was Macron’s Campaign for the French Presidency Funded by Saudi Arabia? *CrossCheck*. 2 March 2017 [in English]. Retrieved from <https://cross-check.firstdraftnews.com/checked-french/macrons-campaign>

9. Did Emmanuel Macron Open an Offshore Account? *CrossCheck*. 5 May 2017 [in English]. Retrieved from <https://crosscheck.firstdraftnews.com/checked-french/emmanuel-macron-open-offshore-account>

10. Qiu, X., F. M. Oliveira, D., Sahami Shirazi, A., Flammini, A. (2017). Limited individual attention and online virality of low-quality information. *Nature Human Behaviour*. 1 (7) [in English]. <https://doi.org/10.1038/s41562-017-0132>

11. Marwick, A., Lewis, R. Media manipulation and disinformation online. Report. *Data&Society*. 15 May 2017 [in English]. Retrieved from <https://datasociety.net/output/media-manipulation-and-disinfo-online>

12. Jack, C. Lexicon of Lies: terms for problematic information.

Data&Society [in English]. Retrieved from https://datasociety.net/pubs/oh/DataAndSociety_LexiconofLies.pdf

13. Horovyi, V., Onyshchenko, O., Polovynchak, Yu. (2017). Formuvannya stratehichnoho naratyvu informatsiinoho zabezpechennia reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii u zahalnoukrainskomu koneksti [Formation of a strategic narrative of information support for the reintegration of the temporarily occupied territories into the all-Ukrainian context]. Kyiv [in Ukrainian].

14. Breaking News. *RadioLab*. 19 November, 2019 [in English]. Retrieved from <https://www.wnystudios.org/podcasts/radiolab/articles/breaking-news>

15. Pro Tsentr [About the Center]. *Tsentr protydiv dezinformatsii pry RNBO Ukrainy – Center for Countering Disinformation at the Council of National Security and Defense of Ukraine* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://cpd.gov.ua/documents/про-центр>

16. Tsentr protydiv dezinformatsii pry RNBO Ukrainy: shcho take misinformatsiia? [Center for countering disinformation at the National Security and Defense Council of Ukraine: what is misinformation?]. *Tsentr protydiv dezinformatsii pry RNBO Ukrainy – Center for Countering Disinformation at the Council of National Security and Defense of Ukraine* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://cpd.gov.ua/warning/центр-протидії-дезінформації-при-рнб-32>

17. Tsentr protydiv dezinformatsii pry RNBO Ukrainy poiasniuie, shcho take dipfeik i yak yoho vykorystovuie rosiiska propahanda [Center for countering disinformation at the Council of National Security and Defense of Ukraine explains what a deepfake is and how it is used by Russian propaganda]. *Tsentr protydiv dezinformatsii pry RNBO Ukrainy – Center for Countering Disinformation at the Council of National Security and Defense of Ukraine* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://cpd.gov.ua/warning/центр-протидії-дезінформації-при-рнб-28>

18. Rosiiska propahanda v Ukraini: shcho vidbuvaietsia ta choho chekaty dali. Infomator Ukrainy [Russian propaganda in Ukraine: what is happening and what to expect next]. *Informator Ukrainy – Informer of Ukraine* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://informator.ua/uk/rosiyska-propaganda-v-ukrajini-shcho-vidbuvayetsya-v-ukrajini-ta-chogo-chekati-dali>

19. Prezentovano Tsentr stratehichnykh komunikatsii ta informatsiinoi bezpeky [The Center for Strategic Communications and Information Security was presented]. *Uriadovyi portal – Government Portal* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/prezentovano-centr-strategichnih-komunikacij-ta-informacijnoyi-bezpeki>

20. Yak protydivaty dezinformatsii: porady Liubovi Tsybul'skoi [How to counteract misinformation: advice from Lyubov Tsibulska]. *Ukrainskyi*

kryzovyi mediatsentr – Ukrainian Crisis Media Center [in Ukrainian]. Retrieved from <https://uacrisis.org/uk/yak-protydiyaty-dezinformatsiyi-porady-lyubovitsybul'skoyi>

21. Tsentр stratehichnykh komunikatsii: ofitsiyniy vebsait – Center for Strategic Communications: official website [in Ukrainian]. Retrieved April 3, 2022, from <https://spravdi.gov.ua/pro-nas>

Стаття надійшла до редакції 30.04.2022.

Valentyna Palchuk,

PhD (Social Communications), Senior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: valentina8887@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3687-1863>

Features of Counteraction to Negative Information Influences

The article highlights the scientific and applied issue of finding modern viable solutions to counteract the negative information influences on the development of all spheres of public relations, people's lives, doing business or promoting public policy, national interests in strategic communications. In European studies, the negative consequences of information impact are considered in the context of generalizing different approaches, methods, forms of dissemination of content specially prepared for information pollution of strategic communications. The research question is related to the generalization of modern approaches to countering negative informational influences and spread of informational pollution, the determination of the peculiarities of the organizational and technological process of implementing tasks in the field of information security, development and protection of strategic communications. Scientific attention to the study of the aspect of information pollution through network technologies allows to generalize the features of the use of different channels of dissemination of false information in order to implement the tasks of negative information impact on public opinion or human behavior. The very definition of the term *information pollution* is revealed through the distinction of its components, such as false information, misinformation, inaccurate information. Study of the aspect of information pollution through network technologies allows to generalize features of using various channels for distribution of false information and prevent negative information influence on public opinion or people behavior. In this regard, various approaches and forms of distribution of specially prepared content for information pollution of strategic communications, introduction of misinformation, various kinds of false information in the global and national information spaces, are generalized. Practiced methods of counteracting the negative consequences of information impact are highlighted.

Keywords: information pollution, information influences, SIAZ NBUV, misinformation, false information, manipulation, unreliable information.